

Andrea Kusić - PANTA RHEI*

„...I dalje sanjamo o savršenoj sreći dok predosjećamo dosadu raja...“ Baudrillard.

U sadašnjosti, koja je proklamirana globalističkom, zbog, kao mamac povoljnih, pa drastično ograničenih mogućnosti direktnе, fizičke komunikacije s ljudima i prostorima, projekt koji potpisuje Andrea Kusić nudi propitivanje recentnog povijesnog trenutka. U ovoj dramatičnoj sadašnjosti, u vremenu transformacije svijesti, problematika medija postaje okvir, motiv, tema umjetničkog propitivanja. Ponuđen je meditativni medij u srazu sa svremenim, čija konstantna konfuzija, kakofonija, pobuđuje dekoncentraciju pretjeranim nametanjem informacija. Svjedočimo da su informacije prečesto usmjerenе na neku prikrivenu doktrinu koju postajemo svjesni tek kad je ta agenda većini prosječnih ljudi postala normalno stanje.

U prostoru galerije nalazimo tri grupacije oblika. Na podu su tri plošne forme izvedene pepelom. Sve tri su geometrijski određene: trokut, kvadrat i krug. Njihove površine ostvarene su na način sličan mandali. Brazde, nježne reljefne formacije, linijski prate vanjske oblike. Korišteni materijal, ostaci vatre, nježni i suptilni, iako nastali dramatičnim događanjem gorenja, prizivaju ideju zen-vrtova. Zamisao uređenja takvih područja potječe s Dalekog istoka, iz Kine, a do vrhunske meditativne estetike razvili su je u Japanu. Japanski kameni vrt (karesansui), zauzima manji krajolik i sastoje se od pijeska te pažljivo postavljenog kamenja, mahovine, drveća i/ili žbunja. Zen-vrt zamišljen je da se promatra iz pozicije izvan samog vrta. Oblikuje se kao ideja, ali ne imitacija prirode, a služi kao vizualni i energetski poticaj za meditaciju. Pijesak na tlu biva raspoređen paralelnim linijama koje simboliziraju mreštanje vode. Ovu ideju koristi i Andrea, ali linijski raster reljefa materijalizira pepelom.

Ponad sva tri oblika postavljene su kocke čije stranice nose QR kodove. Ovo odmah pobuđuje proturječnost sa suptilnim karakterom podloga, donjih dijelova kompozicija. Ponuđeni QR kodovi, kao (pre)nosioци informacija, omogućuju promatraču pristup filmovanim sadržajima putem modernih mobitela. Autor kaže da su ovi videi sakupljeni s društvenih mreža, facebooka, tik-toka, youtubea i produkti su korisnika (user generated content) te sadrže raznorodni, atraktivni, humorani ili bizarani sadržaj.

Izložene prostorne konformacije sastavljene su od elemenata s naturalno-duhovnim i tehnološko-informacijskim značenjem. Nesklad tradicijom ovjenčanog meditativnog mjesta i ponude kakofonije informacija postaje očit. Radovi se oslanjaju na znak. Ponuđen je osobni, autorski formiran sistem koji

nudi komunikaciju. Ponuđeni su likovni i cyber znakovi, kao istovrijedni nosioci iskaza. Umjetnik nudi, ali i propituje komunikaciju kroz sraz tradicije i svremenosti. Komunikacija može biti sa samim sobom, s drugim osobama, s okruženjem: oblicima ili idejama. I šutnja je čin komunikacije. Svaki rang ponašanja, kao reakcija na nešto/nekoga, jest komunikacija, jer svaki čin, pasivan ili aktivran, nosi neku verbalnu ili neverbalnu poruku.

Ovdje se radi o dvije oprečne ponude za komunikaciju. Jedna ponuda plasira platformu za osobnu misaonu komunikaciju sa samim sobom. Kontinuirani ritam reljefnih poteza u raspršivom materijalu može incirati propitivanje nutrine, umirivanje strasti ili potreba. Plosnati oblici na podu, sačinjeni od pepela, čija su svojstva blaga uzgibanost, umjereni kolor, mirnoća, idealna su scena za meditativni doživljaj. Drugi element pojedinog rada, kocka s QR kodovima, već i vizualno unosi burno konfrontiranu situaciju. Uz njen strogi, geometrizirani vanjski oblik, pojavljuju se i također strogo određeni detalji. I to nije sve, jer predmet upućuje na generiranje zvuka i slike, preko naših mobilnih, pametnih telefona, što je definirano autorovim izborom. Ovim smislenim i vizualnim konfliktom, umjetnik naglašava upit o izboru doživljaja. Hoće li se promatrač usmjeriti na senzibilnu efemernu tvorevinu na podu ili će podleći cyber neurozi koju nudi čvrsta kocka, ovisi o njegovu senzibilitetu.

Još tema dodiruje ovaj likovni projekt. On propituje tijek i mijenu na više razina. Stalni tijek svega oko nas i u nama samima, te kontinuirana mijena koja nikada ne počinje niti ne prestaje, ovim su radovima dovedeni na upit. Između ostalog, razlika se odnosi na korišteni materijal i mogućnosti promatrača. Dok će se suptilni nanos pepela bar malo promijeniti već tijekom izložbe, uvjetovan propuhom ili krećanjem posjetilaca, QR kod se ne mijenja. Njegova forma ostaje ista. Može se izmijeniti odaziv kodirane poruke, ali o tome odlučuje autor. No i ta promjena bit će samo izmjena podataka, ali ne i bitka predmeta. Jer, podaci su osnova za oblikovanje informacije, ali sami za sebe nemaju značenje. Njihovo gomilanje ne pridonosi razumijevanju pojave na koju se odnose. Informacija nastaje tek pripisivanjem značenja primjenim podacima.

Stalnost, blokirano i određenost predmeta QR kocke u opreci je s podatnošću sirkog materijala. Tako je kvaliteta doživljaja znatno drugačija za svaki elemenat. Dok kocka nudi tek nekoliko mogućnosti doživljaja koji graniči s pop-kulturom, površina rasteriranog pepela ponudit će više, doduše zahtjevnijih, ali za osobu važnijih spoznaja. Moderna psihijatrija, temeljena na modelu po kojem je čovjek odvojen od svijeta i zatvoren u svoj um, nije ostvarila obećano: kako ukinuti patnju. Epidemija depresije i tjeskobe širi se, a patnju ne smanjuju ni ogromne količine lijekova koje industrija proizvodi. Ronald

Laing je značajan psihijatar koji se razočarao u medicinskom tretmanu psihoze, da je psihoza „u glavi“. On je prihvatio filozofski, fenomenološko-egzistencijalistički način po kojem je psihoza „u svijetu“. Time je pomagao ljudima koji su „izgubili svijet“, ali i onima koje je „svijet izgubio“.

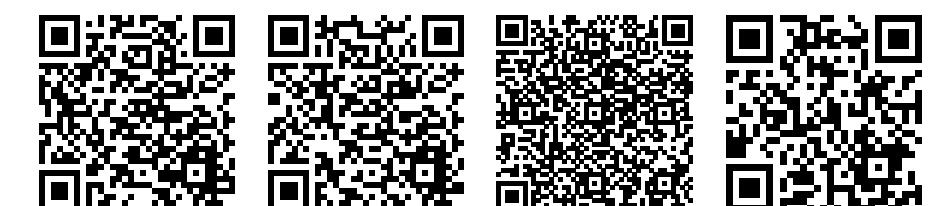
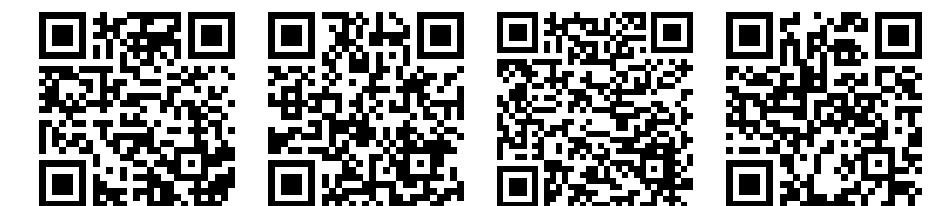
Zapadna civilizacija je u krizi ovisnosti. Andrea Kusić je svjestan ciljane uniformizacije svijeta ponudom simulakruma i onesposobljavanja osobne autentičnosti, što rezultira anuliranjem inicijativa. Političke elite pokušavaju širiti ovisnost i poslušnost. U zavisnost nas stavlja tehnologija koja virtualno nudi kao realno. Ecran ili fotografija, plošna slika, sredstvo je komunikacije. Očistost i sugestivnost ovom mediju daju moć, utjecaj i mogućnost manipulacije. Ovdje je dotaknuta ideja mentalnih slika. To su one slike koje ne možemo vidjeti, koje ne postoje u realnosti, ali nalaze se u našim mislima. Srednjovjekovna je freska nudila na vjerovanje sliku sveca s pripadajućim atribucijama. Novovjekovi mega-plakati ili spotovi na TV ekranu također nameću vjerovanje. Agresivno ponavljana ponuda zadržava se u memoriji. Promatrač od količine informacija ima osjećaj da sudjeluje u svemu, ali gubi kontakt s uobičajenom realnošću. Postavlja se pitanje materijalnosti viđenog i zamišljenog, objekta i slike. Direktna komunikacija zamjenjuje se efemernošću ekrana. Ova akcidentalnajava iskriviljuje realitet. Paul Virilio raspravlja o tome i obrazlaže da virtualne, informatičke, ali i televizijske slike kao „mentalni predmeti“ već postoje i kao takve imaju utjecaj na našu svijest. Više ne razlikujemo jesmo li negdje bili ili smo samo vidjeli sliku.

Umjetnik spaja tradicionalno s novim ponudama percepcije okoline. Pred nama je igra povijesnim i recentnim fetišima. Referiranje na povijesne i aktualne teme naglašava spoznaju o stalnom procesu promjenjivosti svega oko nas. Poveznica je spoznaja da je materija samo jedan oblik energije. Autor smišljeno oblikuje prostor kako bi promatrač pokrenuo misao. Promatrač se mora sam odlučiti što doživljava uz ove radove. Doživljava li predmet ili događaj? Autor se oslanja na naš senzibilitet i uvedi nas u poziciju aktivnog promatrača. Nameće se pitanje: je li sklonost doživljaja izabrala cyber ponudu ili joj je bila dovoljna ponuda za meditaciju?

Komentar možemo zaustaviti s vidovitim rečenicom već spomenutog psihijatra:
„...živimo u trenutku gdje je promjena tako ubrzana da počinjemo vidjeti sadašnjost tek kad počne isčezavati...“ R. D. Laing

Eugen Borkovsky, 2021

*Panta rei, što znači "sve teče", fraza je koju je prvi izrekao Simplicije iz Cilicie kako bi opisao koncept Heraklitove filozofije.

Izdavač: Hrvatsko društvo likovnih umjetnika Rijeka
Rijeka, Korzo 28/II,
Tel: 051/332-494, 338-809
Za izdavača: Damir Šegota
Organizator: Hrvatsko društvo likovnih umjetnika Rijeka
Oblikovanje kataloga: Andrea Kusić
Tisk kataloga: Ready2print
Br. kataloga: 4 / 21
Naklada: 100 komada